

УДК 811. 111'367.628

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-8.4>

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИГУКІВ У СУЧАСНОМУ АМЕРИКАНСЬКОМУ ГРАФІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Буренко Тетяна Миколаївна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри германської філології

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

вул. Роменська, 87, Суми, Україна

Федорова Дар'я Олександрівна

студент факультету іноземної та слов'янської філології

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

вул. Роменська, 87, Суми, Україна

Фокусом уваги даного дослідження є прагматичні та семантичні властивості вигуків у сучасному американському графічному дискурсі. Вигуки займають окрему позицію в системі мови та є мовною універсалією, що притаманна переважній більшості мов світу. Вони є аналогом вокальних жестів, що набувають семантичного значення тільки в процесі комунікації. На письмі вигуки зустрічаються не так часто, як в усній комунікації та використовуються переважно з метою імітації діалогу або емоційного монологу. У мовленні вигуки часто відокремлені від інших граматичних структур або перебувають у просодичному зв'язку з ними, мають переважно просту морфологічну та фонетичну структуру, яка для непохідних вигуків часто зумовлена фізіологічними особливостями будови мовного апарату.

Сферою функціонування вигуку є переважно експресивні мовленнєві акти, зокрема форми мовленнєвого етикету та команди, притаманні працівникам певних професій. Менш численними є мовленнєві акти-директиви, що є полем функціонування вигуків-імперативів. Вигуки-експресиви використовуються мовцем для втілення власних суб'єктивних переживань та перетворення їх у доступну для сприйняття форму. Оскільки переважна більшість вигуків є конвенційно-обумовленими, в залежності від контексту, міміки або тону одне і те саме слово може набувати різних, іноді діаметрально протилежних, значень. Завдяки своїй полісемантичності часом вигуки є еквівалентами цілих речень.

У рамках експресивних мовленнєвих актів вони служать для вираження позитивних, негативних емоцій та психічного стану, що дає змогу більш повно проаналізувати комунікативну інтенцію. У якості актив-директивів вигуки сприяють волевиявленню мовця, виражають заклик до дії або її припинення.

Вигуки, що належать до мовленнєвого етикету, крім прощання, вибачення та привітання, використовуються для заповнення пауз, привернення уваги та виконують роль спогадо-пошукових дискурсійних маркерів або маркерів зворотного каналу. У цілому вигуки роблять мову більш живою та насиченою емоціями, а також служать для підсилення ілюкативної мети.

Ключові слова: вигук, вигук-директив, вигук-експресив, вигук-імператив, дискурсійний маркер.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Питання про дослідження морфологічної системи англійської мови неодноразово привертало увагу вчених [1; 2; 3; 5; 6; 7; 9]. Актуальність проблеми зумовлена окремою позицією вигуків у системі мови, зокрема, їх значною роллю у вираженні ставлення мовця до ситуації та об'єктивної реальності, його емоцій та волі. Зрозуміти значення та призначення вигуків необхідно також для коректного перекладу їх з іноземної мови або підбору найбільш відповідного еквіваленту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку О. О. Потебні [4, 88-89], Ф. Амеки [5, 105-111] та Д. Бібера [6, 1082-1083], основною функцією вигуку є вираження почуттів людини, що говорить. О. О. Потебня відзначає властивість

вигуків втрачати своє значення за відсутності контексту [4, 157-165], Ф. Амека ж порівнює вигуки з жестами, що відображаються в усній мові та відображають емоції мовця, його стан або реакцію на ситуацію. На думку Ф. Амеки, вигуки поділяються на первинні, що є знаками волевого вираження та вторинні, словоподібні вигуки. Первинні вигуки зазвичай супроводжують реакцію організму на подразники, часто є фізіологічно обумовленими та мають просту синтаксичну структуру. Вторинні вигуки, за словами Ф. Амеки, походять від інших частин мови, часто можуть складатися з одного або декількох слів [5, 105-111]. Основними властивостями вигуків, за Д. Бібером, є відокремленість від інших граматичних структур, морфологічна простота та відсутність семантичного значення. За словами автора, вигуки відріз-

няються від інших частин мови окличною інтонацією та властивістю передавати почуття мовця [6, 1083]. О. В. Малярчук характеризує вигук як мовну універсалью, що притаманна більшості мов світу. Основною характеристикою вигуку, на її думку, є прагматична, оскільки семантичного значення більшість вигуків набуває лише у процесі комунікації. Полем функціонування вигуків, як зазначає авторка, є експресивні мовленнєві акти, у тому числі мовленнєвий етикет, професійний жаргон та акти-директиви [3, 96-99]. Н. Г. Коротун окремо виділяє вигук-імперативи, що не виражають емоції, а лише підсилюють вимогу чи прохання. За словами авторки, вигук є полісемантичним, оскільки не завжди можна визначити їх значення поза контекстом [2, 50-52]. Крім того, до факторів, що впливають на тлумачення вигуків в усній мові, належать міміка, тон та інтонація.

Об'єктом дослідження є вигук в англійській мові, **предметом** – теоретичний аспект аналізу функціонування вигуків у сучасному американському графічному дискурсі.

Формулювання мети і завдань статті. Метою роботи є виділити роль вигуків у сучасному американському графічному дискурсі та класифікувати їх на основі функцій, що вони виконують.

Завданнями роботи є:

- проаналізувати роботи науковців, які досліджували вигук та поле його функціонування;
- визначити основні класифікації вигуків в англійській мові на основі їх функцій;
- навести приклади використання вигуків у графічному дискурсі.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними нашого фактичного дослідження, вигук може слугувати для вираження різних емоцій. Так, наприклад, у першому випадку

“*Come on, Mark!*” (7, 5) (рис. 1)

виражає роздратування Хані з приводу недоречного, на її думку, затримання, у другому –

Рис. 1. Роздратування

“*Come on, let me get you home.*” (7, 5) (рис. 2) звучить як запрошення Ніку швидше піти разом та швидше покинути місце злочину.

На рисунку 3

”*Come on....*” (8, 45) (рис. 3)

передає відчай Супермена, з приводу невідомої ваги та розмірів монстра.

Рис. 2. Запрошення

Рис. 3. Відчай

За Г. Соєром, вигук є феноменом, характерним переважно для усної мови, що на письмі може зустрічатися лише з метою імітації діалогу. Крім того, слідом за автором погоджуємося, що вигук за значенням можуть бути еквівалентами цілих речень та функціонувати як, зокрема, прощання, привітання вираження згоди, незгоди або іншої реакції, команди та привернення уваги [8, 158]. Так, на рисунку 4

“*Oh, God –*” (5, 15),

що вимовляє один з отруєних Тетяною гостей на вечірці, є аналогом речення “*I feel bad*”, у другому Наташа використовує

“*Shh.*” (5, 10) (рис. 5),

закликаючи Шерон говорити тихіше, що еквівалентне “*Be quiet!*”.

Рис. 4. Аналог речення “*I feel bad*”

Рис. 5. Аналог речення "Be quiet"

Рис. 6. Захват

Рис. 7. Ентузіазм

Д. Урікова виділяє сім основних груп вигуків: маркери емоцій (*emotional marker*), зворотний канал (*back-channel*), маркери переконання (*veracity marker*), спогадо-пошукові маркери (*memory-retrieval marker*), маркери займання позиції (*take-up*), маркер дії (*action marker*), маркер відновлення (*repair marker*). **Емоційні маркери** виражають почуття, стан або реакцію, наприклад: Мімі у захваті від чудової зовнішності Хані:

"*Fabulous! You could have two left feet and nobody would care.*" (6, 10) (рис. 6).

Емоційні маркери також є сигналом про реакцію мовця на отриману інформацію, наприклад: людини з натовпу з ентузіазмом підтримує затію Велвет провести антивоєнну демонстрацію:

"*We'll buy flowers and stick them in all the gun barrels! – Cool! Let's do it!*" (6, 20) (рис. 7).

Маркери зворотного каналу характеризують ступінь розуміння сказаного: реакція Міс Марвел

на появу Капітана Героя, коли раптом вона розуміє, що все визнання та лаври дістануться йому: "*Oh. Great.*" (9, 9) (рис.8).

Маркери переконання служать для привернення уваги співрозмовника, роблять мовлення більш виразним та природним, наприклад: схвильований викрик Хані, яка раптом зрозуміла, що антивоєнна демонстрація перетворюється на акт вандалізму:

"*Hey! You can't do that!*" (6, 21) (рис. 9).

Рис. 8. Розуміння сказаного

Рис 9. Привернення уваги

Рис. 10. Пригадування

Рис. 11. Займання позиції

Спогадо-пошукові маркери зазвичай виділяють несподівано пригадані факти, наприклад: Хані начебто раптом пригадує, що не працювала раніше на подібній посаді:

“*Hold on, I have no experience.*” (6, 7) (рис. 10).

Маркери займання позиції слугують для зворотного зв'язку та сигналізують про бажання співрозмовника виразити свою точку зору з даної теми або додати важливу актуальну інформацію з питання [9, 110-111], наприклад: Спайдермен, привертає увагу Робін, маючи на меті отримати перевагу для своєї команди:

“*Hey! Hey! Down here!*” (4, 19) (рис. 11).

Маркери дії порівнюються з жестами, що призначені для виконання нелінгвістичних завдань, наприклад: дівчина з натовпу підсилює викриком свій жест рукою, вказуючи на капітана Героя:

“*Look!*” (9, 7) (рис. 12).

Маркери відновлення допомагають мовцю виправити речення або закінчити його і розпочати нове: Міс Марвел від несподіванки розгубилася, тому врешті вибрала привітання у якості початку розмови:

“*Ah, I, um – hi?*” (1, 9) (рис. 13).

Рис. 12. Вокальний жест

Рис. 13. Відновлення розмови

Рис. 14. Привітання

Рис. 15. Прохання заспокоїтись

За словами О.В. Мальярчук, до вигуків також відносяться деякі з формул мовленнєвого етикету (привітання, прощання, вибачення, привернення уваги, заповнення пауз, вітання зі святом) [3, 98]. За даними ж нашого фактичного дослідження, вважаємо за потрібне виділити такі групи:

– **привітання / прощання**: вітання-реакція Жінки Халк на емоційні обійми Сингулярності: “*Wow! Hi! Hey!*” (10, 16) (рис. 14);

– **привернення уваги**: прохання Жінки Халк до Ніко Мінору заспокоїтись та вислухати її:

“*Listen, we said we are sorry.*” (рис. 15) (11, 10);

– **заповнення пауз**: пауза хезитації через непорозуміння між Суперменом та Флешем:

“*Well, I didn't get the new fortress housewarming party invite*”,

“*Well, you don't have to be here now, Barry, I'm here.*” (2, 20) (рис. 16);

– **вибачення**: Робін перепрошує, що під час польоту порушила безпечну допустиму відстань до літака:

“*Sorry! Sorry!*” (4, 6) (рис. 17);

Рис. 16. Заповнення пауз

Рис. 17. Вибачення

Рис. 18. Тости

Рис. 19. Радість

– **урочисті промови:** Тетяна, що закликає гостей підняти келихи та випити за смерть Чорної Вдови:

“*Salut!*” (5, 14) (рис. 18).

Формули мовленнєвого етикету О. В. Малярчук відносить до вигуків-експресивів, що виражають емоційний стан. За словами авторки, дана група не обмежується лише тими формулами та поділяється за емоціями на позитивні (радість, піднесення, радісного хвилювання, симпатії, полегшення, задоволення, тощо) та негативні (жаль, хвилювання, неприємні відчуття, збентеженість, розчарування, презирство, огиду, фізичний і душевний біль, тощо) [3, 98,99]. Таким чином, слідом за авторкою та згідно даних нашого фактичного матеріалу, виділяємо наступні групи вигуків-експресивів:

– **позитивні емоції:** радісний покрик Лойс Лейн, коли Супермен повернувся після важкої та відповідальної місії:

“*Thank heaven!*” (8, 25) (рис. 19);

– **негативні емоції:** обурення Дедпула з приводу того, що всі популярні супер-герої окрім нього мають драматичну та трагічну передісторію становлення

“*Dammit! I really don't have a sympathetic backstory at all!*” (12, 31) (рис. 20).

Крім емоцій мовця, за словами О.В. Малярчук, вигуки також можуть виражати психічний стан (здивування, сюрприз, схвильованість, нетерпіння тощо) або прохання з різними іллокутивними силами [3, 98,99]:

– **психічний стан:** нетерплячість Дедпула, який благає свій пістолет запрацювати:

“*C'mon, Wade! You wanted your big event, right?*” (13, 4) (рис. 21);

Рис. 20. Обурення

Рис. 21. Нетерплячість

– **прохання:** благаання злочинця про милосердя з боку супер-героя:

“*No! Please!*” (9, 14) (рис. 22).

Згідно з дослідженнями О.В. Малярчук, крім вираження емоцій, вигук також допомагає волевиявленню мовця, виразити свою згоду або незгоду, спонукання до дії або її припинення:

– **волевиявлення мовця:** наказ Супермену, що є вищим за статусом ніж грабіжники, залишити викрадені речі: “*Put it down! Cut it out! Now!*” (3, 19)(рис. 23);

– **згода:** погодження Еллі Фімістер з твердженням Дедпула:

“*Oh, yeah. I'm sure he's just fine*”(12, 31) (рис. 24);

Рис. 22. Благаання

Рис. 23. Наказ

Рис. 24. Згода

Рис. 25. Незгода

– **незгода:** Дедпул заперечує твердження про свою невисоку зарплатню:

“*What? No. It’s...no.*” (12, 15) (рис. 25);

– **спонукання до дії:** заклик вождя Тамаранців відстоювати свою землю:

“*For Tamaran!!!*” (2, 5) (рис. 26);

– **спонукання до припинення дії:** Міс Марвел закликає нападницю зупинитися:

“*Stop!*” (4, 17) (рис. 27).

Погоджуємося з Т. Л. Коваль у тому, що основною функцією емоційних маркерів є

експресивна, що дає можливість перетворити суб’єктивні внутрішні почуття та переживання на об’єктивну доступну для сприйняття форму. Крім того, вигук-експресив робить подану інформацію більш виразною, дієвою та яскравою [1, 474 - 475]. За О. В. Малярчук, вигук, що виражають емоції, є виключно контекстуально-обумовленими та завжди орієнтованими на адресата [3, 98], яким, за даними нашого фактичного дослідження, може виступати сам мовець або неживий предмет.

Рис. 26. Заклик до дії

Рис. 27. Заклик зупинитися

Висновки та перспективи подальших досліджень. Основними функціями вигуку, крім виявлення емоцій, є волевиявлення мовця, виказування реакції, згоди або незгоди, підсилення вираженого у реченні прохання, наказу чи вимоги, заповнення пауз. Серед вигуків зустрічаються такі, що мають одне конкретне значення та можуть бути використані лише в певних ситуаціях і ті, що мають низку значень, що тлумачиться в залежності від контексту та ситуації.

Перспективою подальших досліджень є аналіз вигуку як гендерної особливості мовленнєвої поведінки і визначення особливостей чоловічої та жіночої комунікації на основі використання вигуків-експресивів та вигуків-директивів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коваль Т.Л. Експресиви як безпосередній засіб вираження експресивної функції мови. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2011. Випуск XXIV. Частина 2. С. 468-476.
2. Коротун Н.Г. Проблема визначення вигуків як частини мови. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Розділ І. Граматична семантика. 2011. № 2. С. 50-53.

3. Малярчук О.В. Прагматичні особливості вигуків, як засобів вербалізації емоцій. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 9. С. 96-100.
4. Потебня, А.А. Мысль и язык: монография. Москва: Директ-Медиа, 2012. 395 с.
5. Ameka F. Interjections : The universal yet neglected part of speech. *Journal of Pragmatics*. 1992. № 18. P. 101-118.
6. Biber D., Johansson S., Leech G., Conrad S., Finegan E. Longman Grammar of Spoken and Written English. Pearson Education Limited, 1999. 1204 p.
7. Jovanović V. Ž. The Form, Position and Meaning of Interjections in English. *Facta Universitatis. Series: Linguistics and Literature*. Vol. 3. 2004. № 1. P. 17 – 28.
8. Sauer H. Interjections in Middle English: Chaucer's "Reeve's Tale" and the Corpus of Middle English Prose and Verse. *Middle and Modern English Corpus Linguistics: A Multi-dimensional Approach*. John Benjamins Publishing Company. 2012. P. 157-176.
9. Uhríková D. Pragmatic Functions of Interjections in Spoken English and Slovak: a Corpus-based Study. *Links and Connections, Comenius University: Bratislava*. № 1. 2013. P. 105-116.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Ahmed S. Jung M. The Magnificent Miss Marvel. Marvel. 2019. #3. 26 p.
2. Bendis B. M. Reis I. Superman (2018). DC Comics. 2018. #2. 24 p.
3. Bendis B. M. Reis I. Superman (2018) DC Comics. 2018. #3. 26 p.
4. DeConnick K. S. Dodson T. Avenging Spider-Man. Marvel. 2012. #9. 22 p.
5. DeConnick K. S. Tocchini G. Captain America And The Secret Avengers. Marvel 2011. One-shot. 36 p.
6. Robbins T. Martin. C. Honey West. Moonstone. 2013. #1. 32 p.
7. Robbins T. Martin. C. Honey West. Moonstone. 2013. #2. 32 p.
8. Simonson L. Bogdanove J. DC Retroactive: Superman - The '90s. DC Comics. 2011. One-shot. 47 p.
9. Vissagio M. Lem J. The Magnificent Miss Marvel. Marvel. 2019. #1 Annual. 32 p.
10. Wilson G. W. Molina J. A-Force. Marvel. 2016. #1. 24 p.
11. Wilson G. W. Molina J. A-Force. Marvel. 2016. #2. 25 p.
12. Young S. Klein N. Deadpool (2018). Marvel. 2018. #1. 33 p.
13. Young S. Klein N. Deadpool (2018). Marvel. 2018. #3. 24 p.

REFERENCES

1. Koval T. L. (2011) Ekspresyvy yak bezposerednii zasib vyrazhennia ekspresivnoi funktsii movi [Expressives as a direct means of expressing the expressive function of language]. Aktualni problemi slovianskoi filologii. Vipusk XXIV. Chastyna 2. [in Ukrainian]
2. Kototun N. G. (2011) Problema vyznachennia vigukiv yak chastini movi [The problem of defining exclamations as part of speech] Naukovii visnyk Volynskogo natsionalnogo universitetu imeni Lesi Ukrainki. Rozdil I. Gramatichna semantyka. № 2 [in Ukrainian]
3. Maliarchuk O.V. (2014) Pragmatichni osoblyvosti vigukiv, yak zasobiv verbalizatsii emotsii [Pragmatic peculiarities of English interjections as means of the verbalization emotions]. Naukovii visnyk mizhnarodnogo humanitarnogo universitetu № 9 [in Ukrainian]
4. Potebnya A.A. (2012) Misl i yazik: monografiya [Thought and language]. Moskva: Direkt-Media [in Russian]
5. Ameka F. Interjections : The universal yet neglected part of speech. *Journal of Pragmatics*. 1992. №18. P. 101-118.
6. Biber D., Johansson S., Leech G., Conrad S., Finegan E. Longman Grammar of Spoken and Written English. Pearson Education Limited, 1999. 1204 p.
7. Jovanović V. Ž. The Form, Position and Meaning of Interjections in English. *Facta Universitatis. Series: Linguistics and Literature*. Vol. 3. 2004. №1. P. 17 – 28.
8. Sauer H. Interjections in Middle English: Chaucer's "Reeve's Tale" and the Corpus of Middle English Prose and Verse. *Middle and Modern English Corpus Linguistics: A Multi-dimensional Approach*. John Benjamins Publishing Company. 2012. P. 157-176.
9. Uhríková D. Pragmatic Functions of Interjections in Spoken English and Slovak: a Corpus-based Study. *Links and Connections, Comenius University: Bratislava*. №1. 2013. P. 105-116.

INTERJECTIONS FUNCTIONING IN MODERN AMERICAN GRAPHIC DISCOURSE

Burenko Tetiana Mykolaivna

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of German Philology
Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko
Str. 87 Romenska, Sumy, Ukraine*

Fedorova Daria Oleksandrivna

*Student at the Faculty of Foreign and Slavic Philology
Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko
Str. 87 Romenska, Sumy, Ukraine*

The focus of this study is on the pragmatic and semantic interjections properties in modern American graphic discourse. Interjections occupy a separate position in the language system and are an inherent linguistic universal of the vast majority of world languages. They are analogous to vocal gestures that acquire semantic meaning only in the process of communication. In writing, interjections are less common than in oral communication and are used primarily to imitate dialogue or emotional monologue. In speech, interjections are often separated from other grammatical structures or in prosodic connection with them, have a predominantly simple morphological and phonetic structure that for non-derivative interjections is often due to physiological features of the speech apparatus.

The sphere of interjection functioning is mainly expressive speech acts, in particular speech etiquette and certain professions employees' commands. Less numerous are speech acts-directives, which are the field of interjections-imperatives functioning. Expressive interjections are used to embody one's own subjective experience and transform it into a perceptible form. Since the vast majority of interjections are convection-conditioned depending on the context, facial expressions or tone, the same word can take on different, sometimes diametrically opposite, meanings. Due to the polysemanticity interjections are sometimes equivalent to the whole sentences.

In the framework of expressive speech acts, interjections are used to express positive, negative emotions and mental state that allows a more complete analysis of communicative intention. As acts-directives interjections promote the will of the speaker, express an inducement to the action or its termination.

Interjections related to the speech etiquette except farewells, apologies, and greetings are used to fill in pauses, attract attention, and act as memory-search discourse markers or reverse channel markers. In general interjections make the language more live, full of emotions and also serve for the illocutionary goal strengthening.

Key words: *interjection, interjection-directive, interjection-expressive, interjection-imperative, discourse marker.*